

NJOFTIM

Njoftohen të interesuarit se Buletin nr. -XIX- i Fakultetit të Shkencave Islame - Shkup, është publik dhe i njëjtë mund të shfletohet nga të interesuarit te Dekani i Fakultetit, Tabela e shpalljeve dhe Arkiva e Fakultetit të Shkencave Islame - Shkup.

Buletini do të jetë publik duke filluar nga 19. 07.2021 deri më 02. 08. 2021.

Fakulteti i Shkencave Islame - Shkup

Fakulteti i Shkencave Islame - Shkup

Факултет за Исламски Науки - Скопје

BULETINI

-29-

i

Fakultetit të Shkencave Islame - Shkup

Билтен

-29-

на

Факултетот за Исламски Науки - Скопје

Publikim i Fakultetit të Shkencave Islame – Shkup
f. Kondovë, nr. 1, Saraj, 1000 Shkup

Издание на Факултетот за исламски науки – Скопје
с. Кондово, бр. 1, Сарај, 1000 Скопје

Numëri i parë i Buletinit është publikuar 08 Janar 2009
Првиот број на билтенот е објавен во 08 Јануари 2009

Kryeredaktor – Главен уредник
Assoc. prof. dr. sc. Shaban Sulejmani, Dekan

Redaktor përgjegjës – Одговорен уредник
Zekirja Metushi

Shtypur dhe botuar në Fakultetin e Shkencave Islame - Shkup
Печатење и издадено во Факултетот за исламски науки - Скопје

Tirazh, 5 kopje – Тираж, 5 копие

Shkup, 19 KORRIK, 2021 – Скопје, 19 Јули, 2021

Përbajtja - Содржина

Përbajtja - Содржина.....	3
REFERAT	5
ИЗВЕШТАЈ	10

Drejtuar:

Këshillit Mësimor - Shkencor të Fakultetit të Shkencave Islame - Shkup

R E C E N S I O N

PËR VLERËSIMIN E PUNIMIT TË SPECIALIZIMIT

**“MËSIM - BESIMI NË SHKOLLAT PUBLIKE SI E DREJTË THEMELORE E NJERIUT,
ME THEKS TË VEÇANTË NË AUSTRI”**

TË PARAQITUR NË FAKULTETIN E SHKENCAVE ISLAME-SHKUP

Këshilli Mësimor-Shkencor i Fakultetit të Shkencave Islame - Shkup, në mbledhjen e 32-të të rregullt të mbajtur më 16.07.2021, formoi Komisioni për vlerësimin e tezës së specializimit me titull "**Mësim - besimi në shkollat publike si e drejtë themelore e njjeriut, me theks të veçantë në Austri**" e punuar nga Adem Zekiri, në përbërje të: Assoc. Prof. Dr. Sc. Shaban Sulejmani; Assoc. Prof. Dr. Sc. Muhamet Mustafi dhe Assoc. Prof. Dr. Sc. Ismet Osmani. Komisioni në përbërjen e përmendur e shikoi dhe vlerësoi me kujdes punimin e specializimit dhe Këshillit Mësimor-Shkencor të Fakultetit të Shkencave Islame në Shkup, i paraqet:

R A P O R T

Punimi i specializimit i kandidatit Adem Zekiri me titull "**Mësim - besimi në shkollat publike si e drejtë themelore e njjeriut, me theks të veçantë në Austri**", përmban 113 faqe tekst të përpunuar kompjuterik në fontin Time New Roman, me 1.5 hapësirë dhe madhësi të shkronjave 12, me gjithsej 107 fusnota, 83 njësi bibliografike, midis tyre punime shkencore në gjuhën angleze dhe gjermane, fjalorë, artikuj, libra, dokumente dhe burime të internetit.

Punimi është strukturuar në tetë kapituj, abstrakt, hyrje dhe rekomandime përfundimtare. Zërat janë sistemuar në pika dhe nënpika me tituj dhe nëntituj, gjë që siguron analizimin e duhur të materialit studimor.

Në kapitullin e parë të punimit (f. 9-14) janë paraqitur identifikimi i problemit, objekti i hulumtimit, arsyetimi i temës, qëllimi i hulumtimit, objektivat e hulumtimit, pyetjet kërkimore, hipotezat, rëndësia e hulumtimit si dhe strukturat e punimit. Kandidati ka konstatuar se Austria është unike midis vendeve të Evropës Perëndimore për aq sa u ka dhënë myslimanëve statusin e një komuniteti fetar të njojur. Kjo daton që nga kohërat pas aneksimit të Austro-Hungarisë në Bosnjë dhe Hercegovinë. Austria ka rregulluar liritë fetare të komunitetit mysliman me ligjin kushtetues të vitit 1878. Ky ligj u zgjerua dhe shtjellua në 1912 me të ashtuquajturin Ligj për Islamin. Ky ligj, nga ana tjetër, u riaktivizua në 1979 kur Komuniteti Fetar Islamik në Austri (Islamische Glaubensgemeinschaft në Österreich) u themelua dhe i dha statusin e një organizate fetare.

Në kapitullin e dytë (f. 17 – 19) kandidati ka përfshirë Aspekte metodologjike ku përshkruhet: dizajni i hulumtimit, metodat e hulumtimit, natyra e hulumtimit, strategja e hulumtimit dhe konsiderata etike. Ky kapitull shpjegon dhe justifikon formulimin e metodologjisë së hulumtimit, ku shtjellohet përzgjedhja dhe arsyetimi i metodave të mbledhjes së të dhënave dhe metodat e analizës së të dhënave.

Në kapitullin e tretë (f. 20 – 26) titulluar Mësim - besimi si e drejtë themelore e njeriut ofrohen teori lidhur me mësimin në kontekstin e pluralizimit religjioz dhe të drejtat e njeriut, besimin, edukimin dhe të drejtat e njeriut, pse të drejtat e njeriut kanë nevojë për besim si dhe ushtrimin e lirisë fetare në institucionet arsimore. Autori ka përvjuar në një kontekst historik perëndimor, të drejtat e njeriut që u zhvilluan si një koncept mbrojtës për të mbrojtur autonominë e qytetarëve individualë kundër kërcënimive që vijnë veçanërisht nga sovranët (shtetet) që do të përpinqeshin të shtrijnë fuqinë e tyre në fushën e qytetarit privat. Sidoqoftë, kandidati konstaton se në kontekstin kulturor të Afrikës, Azisë dhe Amerikës Latine, ideja për të drejtat e njeriut ka një karakter shumë më emancipues. Atje, ajo përbën një luftë për dinjitetin njerëzor me të vërtetë universal përmes të drejtave të realizuara të pronarëve. Për më tepër, ndërsa të drejtat e njeriut

---

janë shumë të orientuara drejt veprimit në përgjithësi, kjo vlen veçanërisht për situatën në vendet në zhvillim.

Në kapitullin e katërt (f.28 -38) kandidati Adem Zekiri ka prezantuar historinë e Edukimit Islam, qëllimet dhe objektivat e Edukimit Islam ku flet për historinë e Edukimit Islam, qëllimet dhe objektivat e Edukimit Islam, Mësim-besimin Islam, si dhe tipologjinë e Edukimit Islam. Kandidati vë në pah se Edukimi Islam është unikisht i ndryshëm nga llojet e tjera të teorisë dhe praktikës arsimore kryesisht për shkak të ndikimit gjithëpërfshirës të Kur'anit. Kur'ani shërben si një plan gjithëpërfshirës për individin dhe shoqërinë dhe si burimi kryesor i njojurive. Ardhja e Kur'anit në shekullin e shtatë ishte mjaft revolucionare për shoqërinë arabe kryesisht analfabete. Shoqëria arabe kishte gjëzuar një traditë të pasur gojore, por Kurani konsiderohej si fjala e Zotit dhe duhej ndërvepruar organikisht me anë të leximit dhe recitimit të fjalëve të tij. Prandaj, leximi dhe shkrimi me qëllim të arritjes së bekimeve të plota të Kur'anit ishte një aspiratë për shumicën e myslimanëve. Kështu, arsimi në Islam e nxori origjinën e tij pa dyshim nga një marrëdhënie simbioze me udhëzimet fetare.

Kapitullin i pestë (f. 40 -50) Sidat e Edukimit Islam, përmban një vështrim socio-kulturor, Edukimin Islam dhe globalizimin, Sfidat e Edukimit Islam, procesin e Edukimit Islam si dhe Pedagogjinë, Vlera e Edukimit Efektiv Islam, ndikimin e përhapur të materializimit laik si dhe Vizionin e Edukimit Efektiv Islam.

Kapitulli i gjashtë (50- 86) Mësim - besimi në shkollat publike si e drejtë themelore e njeriut, me theks të veçantë në Austri fillon me një vështrim i përgjithshëm, duke vazhduar me zanafillën e Edukimit Fetar Islam në Austri, kontekstin e Edukimit Fetar në Austri, komunitetet fetare në Austri, Edukimin Islam të financuar publikisht nga shteti austriak. Kandidati flet për debatin politik për Islamin dhe edukimin Islam në Austri, për kurrikulat austriake për edukimin fetar. Po ashtu kandidati ka shqyrtuar edhe Ligjin Federal Austriak: Legjisacioni i tërë i Kurrikulës së Edukimit Islam. Kandidati ka ofruar programet e zhvillimit profesional të imamëve dhe mësuesve në Austri. Kandidati në këtë kapitull përshkruan edhe trajnimin e mësuesve të fesë për udhëzimet fetare islame në shkollat publike në Austri: Mundësitetë dhe sfidat, nga shkollat e

Kuranit në mësimet fetare shtetërore në shkolla, flet për studentët myslimanë në Austri, Udhëzimet fetare islame dhe përfaqësimi i tyre në Austri.

Kandidati po ashtu paraqet Komunitetin e Besimit Islam në Austri (IGGIo), praktikat e punësimit të mësuesve të fesë islame, kursi privat për mësimin e fesë islame në shkollat e detyrueshme në Vjenë, niveli Master në Edukimin Fetar Islam në Universitetin e Vjenës, kursi universitar islamik, Akti i Edukimit Fetar, miratimi i kurrikulës, emërimi i mësuesve të fesë, qëllimet e Edukimit Fetar Islam n Austri si dhe niveli arsimor i myslimanëve në Austri.

Kapitulli i shtatë (f. 89 -102) është një vështrim krahasues lidhur me arsimin publik Islam në ShBA, Evropë dhe Ballkan, ku kandidati ka paraqitur një studim krahasues në nivel global, ku janë ofruar të dhëna të mjaftueshme për Edukimin Islam në ShBA, Edukimin Islam në Evropë, jepet një vështrim komparativ i Edukimit Islam në mes të shkollave publike në Evropë, pastaj detajohet edukimi fetar në Maqedonië e Veriut, Edukimi Islam në shkollat publike në Maqedoninë e Veriut si dhe Edukimi fetar Islam në Kosovë.

Kapitulli i tetë (f. 103 -108) dhe i fundit përfundon me Konkluzione dhe Rekomandime, ndërsa punimi përmbyll me Literaturën dhe Burimet.

KONKLUZION DHE PROPOZIM

Punimi i specializimit i kandidatit Adem Zekiri me titull "**Mësim - besimi në shkollat publike si e drejtë themelore e njeriut, me theks të veçantë në Austri**" është një punim kërkimor shkencor i konceptuar dhe realizuar në lëndë Demokracia dhe të drejtat e njeriut. Punimi është rezultat i punës së sukseshme kërkimore. Sipas mendimit të Komisionit Recensues, punimi plotëson kërkesat dhe standardet themelore për përgatitjen e punimit të specializimit.

Duke pasur parasysh sa më sipër, Komisioni Recensues i propozon Këshillit Mësimor-Shkencor të Fakultetit Shkencave Islame - Shkup të pranojë vlerësimin pozitiv dhe të caktojë datën e mbrojtjes së punimit të specializimit të kandidatit Adem Zekiri me titull "**Mësim - besimi në shkollat publike si e drejtë themelore e njeriut, me theks të veçantë në Austri**".

Shkup, 19. 07. 2021

Komisioni recensues:

Assoc. Prof. Dr. Sc. Shaban Sulejmani, mentor _____

Assoc. Prof. Dr. Dr. Sc. Muhamed Mustafii, kryetar _____

Assoc. Prof. Dr. Sc. Ismet Osmani, anëtar _____

РЕЦЕНЗИЈА

За оценување на работата на научниот труд за специјализација под наслов „**Верската настава во јавни училишта како основно човеково право, со посебен акцент во Австрија**“, поднесена до Факултетот за исламски науки - Скопје.

Наставно-научниот совет на Факултетот за исламски науки - Скопје, на 32-та редовен состанок одржан на 16.07.2021 година, формираше Комисија за оценување на тезата за специјализација под наслов „**Верската настава во јавните училишта како основно човеково право, со посебен акцент во Австрија**“ изработена од Адем Зекири, составен од : Проф. д-р. Шабан Сулејмани (вонреден професор) - *ментор*, Проф. Др. Мухамед Мустафи (вонреден професор) - *преседател* и Проф. Др. Исмет Осман (вонреден професор)- *член*. Комисијата во споменатиот состав внимателно ја разгледа и процени работата на специјалистичкиот труд и на Наставно-научниот совет на Факултетот за исламски науки - Скопје, му доставува овој:

ИЗВЕШТАЈ

Трудот за специјализација поднесена од кандидатот Адем Зекири под наслов „**Верската настава во јавните училишта како основно човеково право, со посебен акцент во Австрија**“, содржи 113 страници компјутерски обработен текст во фонт Time New Roman, со 1,5 простор и големина од 12 букви, со вкупно 107 фусноти, 83 библиографски ставки, меѓу нив и научни дела на англиски и германски јазик, речници, статии, книги, документи и интернет-извори.

Трудот е структуриран во осум поглавја, апстрактни, воведни и конечни препораки. Предметите се распоредени во точки и подточки со наслови и поднаслови, што обезбедува соодветна анализа на материјалот за студијата.

Првото поглавје на трудот (стр. 9-14) претставува идентификација на проблемот, предметот на истражувањето, образложение на темата, целта на истражувањето, целите на истражувањето, истражувачките прашања, хипотезите, важноста на истражувањето и структурите на трудот. Кандидатот заклучува дека Австрија е единствена меѓу западноевропските земји со оглед на тоа што им дала статус на признаена верска заедница на муслиманите. Ова датира од времето по анексијата на Австро-Унгарија на Босна и Херцеговина. Австрија ги регулираше верските слободи на мусиманската заедница со уставниот закон од 1878 година. Овој закон беше проширен и елабориран во 1912 година со т.н. Закон за ислам. Овој закон, од друга страна, повторно беше активиран во 1979 година кога беше основана Исламската верска заедница во Австрија (Islamische Glaubensgemeinschaft во Österreich) и доби статус на верска организација.

Во втората глава (стр. 17-19) кандидатот вклучил Методолошки аспекти каде што опишува: дизајн на истражување, методи на истражување, природата на истражувањето, стратегија на истражување и етички размислувања. Ова поглавје ја објаснува и оправдува формулирајата на методологијата на истражувањето, која ја разгледува можноста за избор и оправдување на методите за собирање податоци и методите за анализа на податоците.

Третото поглавје (стр. 20 - 26) под наслов Верската настава како основно човеково право нуди теории во врска со наставата во контекст на верскиот плурализам и човековите права, верувањето, образоването и човековите права на луѓето им е потребна вера, како и остварување на верската слобода во образовните институции. Кандидатот во историски западен контекст ги опиша човековите права кои се развија како заштитен концепт за заштита на автономијата на одделни граѓани од закани кои доаѓаат особено од суверените држави кои ќе се обидат да ја прошират својата моќ во областа на државјанството. Како и да е, кандидатот забележува дека во културниот контекст на Африка, Азија и Латинска Америка, идејата за човекови права има многу повеќе еманципаторски карактер. Таму, тоа претставува борба за вистинско универзално човечко достоинство преку остварените права на сопствениците. Покрај тоа, иако човековите права се многу ориентирани кон акција воопшто, ова особено важи за ситуацијата во земјите во развој.

Во четвртото поглавје (стр. 28-38) кандидатот Адем Зекири ја претстави историјата на исламското образование, целите и целите на исламското образование каде зборува за историјата на исламското образование, целите и целите на исламското образование, исламското учење-вера, и типологија на исламското образование. Кандидатот посочува дека исламското образование е уникатно различно од другите видови на образовна теорија и пракса, главно, се должи на сеопфатното влијание на Куранот. Куранот служи како сеопфатен план за поединецот и општеството и како главен извор на знаење. Доаѓањето на Куранот во седмиот век беше доста револуционерно за главно неписменото арапско општество. Арапското општество уживаше во богата усна традиција, но Куранот се сметаше за Божji збор и мораше да биде органски во интеракција со читање и рецитирање на неговите зборови. Затоа, читањето и пишувањето со цел да се постигнат целосните благослови на Куранот беше стремеж за повеќето муслимани. Така, образоването во исламот несомнено го добило своето потекло од симбиотскиот однос со религиозното водство.

Петото поглавје (стр. 40-50) со наслов Помош за исламско образование, содржи социо-културен преглед, исламско образование и глобализација, предизвици на исламското образование, процес на исламско образование, како и педагогија, вредноста на ефективното исламско образование, продорното влијание на секуларната материјализација, како и Визијата за ефективно исламско образование.

Шестото поглавје (50-86) Верска настава во државните училишта како основно човеково право, со посебен акцент на Австрија започнува со преглед, продолжувајќи со потеклото на исламското верско образование во Австрија, контекстот на верското образование во Австрија, верските заедници во Австрија, исламското образование јавно финансирано од австриската држава. Кандидатот зборува за политичката дебата за исламот и исламското образование во Австрија, за австриските наставни програми за веронаука. Кандидатот исто така го разгледал Австрискиот федерален закон: Целокупното законодавство на наставната програма за исламско образование. Кандидатот понуди програми за професионален развој за имами и наставници во Австрија. Кандидатот во ова

поглавје исто така ја опишува обуката на религиозни наставници за исламска религиозна настава во јавните училишта во Австрија: Можности и предизвици, од курански училишта до јавна религиозна настава во училиштата, разговори за муслумански ученици во Австрија, исламска религиозна настава и нивната застапеност во Австрија.

Кандидатот исто така ја претставува Заедницата на исламската вера во Австрија (IGGiO), практиките за вработување на наставници од исламска религија, приватниот курс за настава на исламската религија во задолжителните училишта во Виена, магистерското ниво во исламското верско образование на Универзитетот во Виена, универзитетски курс Ислам, Закон за верско образование, одобрување на наставната програма, назначување религиозни наставници, цели на исламското верско образование во Австрија, како и нивото на образование на муслуманите во Австрија.

Во седмата поглавје (стр. 89-102) содржи компаративен преглед на исламското јавно образование во САД, Европа и Балканот, каде кандидатот претстави компаративна студија на глобално ниво, која обезбеди доволно податоци за исламското образование во САД, Исламско образование во Европа, дава компаративен преглед на исламското образование помеѓу јавните училишта во Европа, потоа детално се образува веронаука во Северна Македонија, исламско образование во јавните училишта во Северна Македонија и исламско верско образование на Косово.

Во осмата поглавље (стр. 103 -108) и последната на овој труд завршуваат со заклучоци и препораки, додека трудот завршува со литература и други исвори.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Специјалистичкиот труд на кандидатот Адем Зекири под наслов „Верската настава во јавните училишта како основно човеково право, со посебен акцент во Австралија“ е научно-истражувачки концепт замислен и реализиран по предметот **Демократија и човекови права**. Трудот е резултат на успешна истражувачка работа. Според мислењето на Комисијата за проценка, е дека трудот ги исполнува основните барања и стандарди за подготовкa на трудот за специјализација.

Со оглед на горенаведеното, Комисијата за поценување му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за исламски науки - Скопје да ја прифати позитивната оценка и да го одреди датумот на одбрана на тезата за специјализација на кандидатот Адем Зекири под наслов „**Верската настава во јавните училишта како основно човеково право, со посебен акцент во Австралија**“.

Скопје, 19. 07. 2021 година.

Рецензиска комисија :

Проф. Др. Шабан Сулејмани (вонреден проф.), ментор _____ срп_____

Проф. Др. Мухамед Мустафи, (вонреден проф.) преседател _____ срп_____

Проф. Др. Исмет Османли, (вонреден проф.) член _____ срп_____